

Välkommen till

Nyhetsbrev nr 25

Från Kalle Eriksson, Bjäreförlaget

I detta nummer bl.a.: Våra gamla dansbanor, redlost berusade kungar, kostsam fred, gamla kort, syndigt dansande mm.

När Knäred var ett nordiskt centrum

För 400 år sedan hamnade Knäred och trakterna där omkring plötsligt i centrum för intresset i såväl Sverige som Danmark. Ja, faktiskt följde man skeendet i den sydhalländska orten även i andra länders politiska ledningar.

Till Knäred kom en stor dansk delegation. Den som skulle förhandla med sin svenska motsvarighet om fredsvillkoren efter det just avslutade s.k. Kalmarkriget.

Den danska delegationen inkvarterades i Knäred, medan den svenska gruppen bodde på den svenska sidan om gränsen, i Ulvsbäck. Vardera delegation eskorterades av 50 ryttare. De båda kungarna hade påbjudit att soldaterna skulle vara "välstofferade", dvs representativt klädda.

Själva förhandlingarna ägde rum precis på gränsen mellan länderna. Vid en liten bro på en liten och - åtminstone numera - oansenlig väg långt inne i skogen. Sjöared heter platsen. Där finns idag en minnessten uppsatt. Dessutom ett bord med en stor flat granitskiva. Det var på denna man lär ha brett ut kartorna och det var här man skrev under avtalet.

Den svenska delegationen leddes av Axel Oxenstierna. Den danska av Eske Brock.

Förhandlingarna hade börjat 29 november 1612. Det gick till ungefär som vid våra dagars centrala avtalsförhandlingar:

De båda parternas stora delegationer träffas. Läger fram sin resp. bud. Parterna åtskiljs. Analyserar. Läger motbud. Så träffas man igen. Nya bud och nya motbud. Så håller man på. Då och då händer det att delegationerna måste få sina bud godkända av "högste chefen". För svenskarna del är det den unge kungen - Gustaf II Adolf. Han befinner sig i Värnamo. Det är en flera timmars ritt för en kurir. För danskarna är det Kristian IV, som håller till i Halmstad eller på Lagaholm.

Den 21 januari 1613 är man framme vid målet. Fredsdokumentet kan undertecknas. Freden i Knäred är ett faktum.

Om att detta kan vi läsa i en föredömligt utformad skrift som Laholms kommun har utformat inför jubileumsåret.

Freden kostade på för lokalbefolkningen. Delegationerna skulle ju förses med mat och dryck. Den danska delegationen förtärde - enligt de danska redovisningarna från den tiden -

"15 oxar, 9 feta svin, 22 lamm, 12 färska grisar, 7 kalvar, 135 par höns och 13 tunnor lax".

Allt detta sköljdes ner med 78 tunnor öl.. Då var ändå inte det som den danske kungen, Kristian IV, inmundigade under sin vistelse i Halmstad eller på Lagaholms slott, inberäknat i detta.

På den svenska sidan lär åtgången på mat ha varit i klass med den danska. Den enda skillnaden var att svenskarna inte fick någon lax.

Hur många personer ingick då i delegationerna, som kunde sätta i sig dessa kopiösa mängder med mat och dryck? Exakta uppgifter saknas, men den svenska delegationen anses ha uppgått till minst 100 man. Av dessa var ca 50 personer soldater, som fungerade som eskort för förhandlarna.

Kungligt firande.

Freden i Knäred innebar bl.a. att Sverige skulle betala det s.k. Älvsborgs lösen. 1 miljon kr. En svindlande summa. Betalning inom 4 år. Om Sverige inte klarade detta skulle Älvsborgs fästning förbli dansk. Danskarna var säkra på att svenskarna inte skulle klara uppgiften. Men: Sverige klarade uppgiften.

Slutbetalningen ägde rum vid en ceremoni i Halmstad 1619. Det efterföljande gemensamma gästbudet är beryktat bl.a. genom att de båda kungarna, Kristian IV och Gustaf II Adolf firade det hela med en dryckestävling. Den tävlingen slutade med att de båda, redlöst berusade, bars ut i slottets trädgård, där de fick sova ruset av sig.

Dansbanor genom tiderna.

Även våra dansbanor har sin historia. Det är en av mina grävningssuppgifter för tillfället. Det gäller alltifrån den tiden då det var - som Fröding diktade - "dans bort i vägen i lördagsnatten.", via enkla små trädansbanor och fram till senare tiders danspalats - som i vissa fall också har blivit historia..!

En hel del har jag kunnat gräva fram ur dokument. Detta har sedan kunnat kompletteras - och levandegöras - genom att jag kunnat intervjua bjärebor som innehar kombinationen hög ålder och gott minne. En ovärderlig tillgång!

Har du några minnen från de gamla dansbanorna? Välkommen att höra av dig. Litteraturtips är också välkommet.

Hur materialet skall användas vet jag inte i skrivande stund. Håll utkik på hemsidan. Där lär det komma under alla förhållanden.

Gamla kort efterlyses

Sedan att skicka kort inför högtider, födelsedagar mm har gamla anor. Varje tidsålder har haft sitt eget mode, precis som fallet varit med kläder, heminredning och mycket annat. Nu är jag på jakt efter gamla kort. Jul- påsk- pingst- gratulations- mm. Korten utgör tidsdokument, som - tillsammans med annat material - kan bli av allmänt värde.

Hittar du något i dina gömmor och vill låna ut materialet, får du gärna höra av dig. Sedan jag scannat bilderna återfår du korten.

Kolla bloggen på min hemsida.

Där hittar du flera nytillkomna bilder, till vilka jag söker information.

Ev. uppgifter kan du skriva in direkt genom att klicka på "Kommentar". Tipsa gärna någon kompis som kanske också kan bidra med uppgifter.

www.bjareforlaget.com

Tack för alla värdefulla uppgifter

som jag fått på mina efterlysningar. Det har f.ö. inte gällt enbart bildtexter. Jag har fått många andra uppgifter och tips.

Det leder mig in på följande: har du något som rör bjärebygdens historia och som du skulle vilja efterlysa svaret på? Skicka några rader om det, så kan jag ta in det i kommande Nyhetsbrev.

Sannolikheten att få önskade uppgifter är stor. Nyhetsbrevet når många hundra läsare. Den samlade kompetensen och kunskapen i denna grupp är enormt stor.

"Välkommen att titta på våra kojor"

Jag har i tidigare Nyhetsbrev berättat om den imponerande brevsamling som finns bevarad och som ursprungligen hade sjökaptan Janne Nilsson som ägare. I breven från brodern hemma i Ramsjö får vi ta del av mängder av intressanta, ibland pikanta, episoder. Ett exempel: den 2 juli 1879 berättar Sven om diverse utflykter som ramsjöungdomarna gör. Med hästskjutsar åker man till Kurra bok i Förslöv! Vid ett annat tillfälle gör de besök på en fregatt som kastat ankar innanför Väderön. Sven berättar: "vi var ombord och der dansas och spelas hela dagen. Di tyckte det var bra att vi kom med några flickor till dem. Di ville att flickorna skulle gå med dem ner och se på deras kojor, men det ville de inte."

Kyrkans makt över själarna

I tidigare Nyhetsbrev har jag tangerat vad jag hade anledning att läsa om och sätta mig in i under arbetet med min senaste bok Bjärebor berättar om Bjäre. Kyrkoherden - den exentriske Carl Christian Eberstein - vägrade att ge nattvarden åt konfirmander, som inte köpte hans predikotexter. Följden blev att Rosenberg, läraren och klockaren, i sin konfirmationsundervisning fick ta emot flera elever som var över 20 år gamla! De hade tidigare blivit underkända år efter år. För dem var det livsviktigt att bli konfirmerade och få nattvarden. Utan nattvarden riskerade man evig osalighet.

Sedan dess har kyrkans makt över själarna minskat. Dock hade jag i arbetet med ett annat projekt - om våra gamla dansbanor - anledning att konstatera, att långt in på 1900-talet fanns en del av denna makt kvar. Exempelvis i berättelsen om prästen som vägrade att konfirmera en pojke vars far spelade i en dansorkester på söndagar. Ett annat exempel var när någon spelade dragspel på Drottninghall i V. Karup en långfredag.

De sista ex:en av Bjärebor berättar.

Bortsett från det fåtal böcker som "gömt sig" och som jag nämnt i

tidigare Nyhetsbrev är mitt eget boklager av "Bjärebor berättar" slut.
Några ex. finns kvar hos mina återförsäljare nämligen följande:

Bokhandel: Båstad, Ängelholm. Laholm
ICA-affärer i Torekov, V. Karup, Grevie och Vejbystrand
Heberleins i Förslöv
Bjäre Lantmän i Mäsinge och Grevie
Birgit Nilsson Museum

Avslutar som vanligt:
Vill du i fortsättningen inte få mina Nyhetsbrev - meddela med ett mejl.

Vänligen
Kalle Eriksson
Bjäreförlaget
Hallavaravägen 102
269 91 Båstad
Tel. 0431-365332